

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ

Г-Н PAOLO MENGOZZI

представено на 30 ноември 2006 година¹

I — Въведение

1. С определение за препращане от 30 март 2004 г. *Högsta domstolen* (Върховен съд на Швеция) поставя на Съда четири преюдициални въпроса, които се отнасят до тълкуването на членове 28 ЕО, 30 ЕО и 31 ЕО.
2. Препращащата юрисдикция иска по същество да установи дали разпоредби като тези на Закона за алкохола (*alkohollag* (1738:1994) от 16 декември 1994 г. (наричан по-нататък „Закон за алкохола“), които забраняват при описаните в определението за препращане условия вноса от физически лица за лична употреба на алкохолни напитки, чиято продажба на дребно в Швеция е подчинена на режим на монопол, трябва да се преценяват в светлината на член 31 ЕО, отнасящ се до организацията на държавните монополи с търговски характер, или в светлината на член 28 ЕО, който забранява всички количествени ограниче-
- ния върху вноса или мерки с равностоен ефект (първи въпрос), и съответно дали такива разпоредби са несъвместими с единия или с другия от тези членове (втори, трети и четвърти въпрос).
3. Запитването е отправено в рамките на спор между единадесет шведски граждани, между които г-н Rosengren, и *Rikspolisstyrelsen* (кралски прокурор) относно конфискацията на каси с вино, внесени по пощата и поръчани отчасти през уебсайта на датски дистрибутор и отчасти пряко от испански производител в нарушение на Закона за алкохола.
4. Делото е разпределено първоначално на трети състав на Съда, който провежда съдебно заседание на 30 ноември 2005 г.
5. В съдебното заседание от 30 март 2006 г. генералният адвокат Tizzano, на когото първоначално е разпределено настоящото дело, представя своето заключение.

¹ — Език на оригиналния текст: френски.

6. В това заключение и в отговор на първия поставен от препращащата юрисдикция въпрос генералният адвокат Tizzano предлага като основно съображение разпоредбите на глава 4 от Закона за алкохола за забраната на вноса на алкохолни напитки от физически лица за лична употреба да се преценяват в светлината на член 31 ЕО². В подкрепа на това заключение и като се позовава на Решение по дело Franzén относно шведския монопол за продажба на дребно на алкохол³, генералният адвокат Tizzano приема, че разпоредбите на глава 4 от Закона за алкохола са неотделими от функционирането на монопола за продажба на дребно на алкохол — Systembolaget Aktiebolag (наричан по-нататък: „Systembolaget“), доколкото те са вътрешно присъщи на изпълнението на специфичната функция, която Законът за алкохола е възложил на този монопол, изразяваща се не само в продажбата на алкохолни напитки на шведския пазар, но и в създаването на един-единствен и контролиран достъп до покупката на тези напитки⁴.

7. Що се отнася до въпроса дали предвидената в глава 4 от Закона за алкохола забрана на вноса на алкохолни напитки от физически лица за лична употреба е съвместима с член 31 ЕО — който е предмет на втория въпрос на препращащата юрисдикция — генералният адвокат Tizzano счита, че тя е несъвместима.

8. В това отношение, като разглежда цялата въведена от Закона за алкохола система, генералният адвокат Tizzano подчертава, че този закон предоставя на Systembolaget възможност — съгласно на глава 5, член 5 от Закона за алкохола в неговата редакция, приложима към момента на настъпване на фактите в главното производство — да отказва специалните поръчки и заявките на клиентите за внос на алкохолни напитки, които не са на разположение в асортимента на монопола за продажба на дребно, ако са налице „сериозни основания“, без при това да изключва възможността така предоставените на Systembolaget дискреционни правомощия да се използват по дискриминационен начин във вреда на алкохолните напитки с произход от други държави-членки.

9. При тези условия, ако съществува възможност тези правомощия да се упражняват по дискриминационен начин и доколкото Кралство Швеция не посочва никакво обективно изискване, което да може да обоснове по-неблагоприятното положение, в което могат да бъдат поставени стоките на други държави-членки в резултат от прилагането на разпоредбите на глава 4 във връзка с глава 5, член 5 от Закона за алкохола, генералният адвокат Tizzano предлага да се направи заключение, че наложената на физическите лица забрана да извършват внос на алкохолни напитки за лична употреба е несъвместима с член 31 ЕО⁵.

10. С оглед на значението на въпроса дали характеристиките на разпоредбите на глава 4 от Закона за алкохола позволяват да се приеме, че могат да се

2 – Заключение на генералния адвокат Tizzano по настоящото дело (точка 43).

3 – Решение от 23 октомври 1997 г. по дело Franzén (C-189/95, Recueil, стр. I-5909).

4 – Точки 41—43 от посоченото по-горе заключение.

5 – Вж. бележка под линия 4 (точки 58—61).

разглеждат отделно от разпоредбите на същия закон, които определят правилата, свързани с функционирането на монопола за продажба на дребно на алкохол, и дали те трябва да се разглеждат в светлината на член 28 ЕО или на член 31 ЕО, на 27 април 2006 г. трети състав на Съда решава да върне делото на Съда, който го преразпределя на големия състав в съответствие с член 44, параграфи 3 и 4 от Процедурния правилник.

11. На 14 юни 2006 г. големият състав разпорежда възобновяване на устната фаза на производството и насрочва съдебното заседание за 19 септември 2006 г.

12. Големият състав също така кани страните в главното производство и заинтересованите лица по член 23 от Статута на Съда, които са представили писмени становища преди съдебното заседание от 30 ноември 2005 г. или са изразили устно становище в това заседание, в устните състезания да се съсредоточат върху въпроса дали характеристиките на разпоредби като тези от глава 4 от Закона за алкохола, които водят до забрана на вноса на алкохол в Швеция от физически лица, допускат подобни разпоредби да се приемат за отделими от разпоредбите на същия закон, които определят правилата, свързани с функционирането на монопола за продажба на дребно на алкохол.

13. Поисканото от Съда съсредоточаване на устните състезания по това дело е пряко отражение на критерия, възприет от него в посоченото по-горе Решение по дело *Franzén*.

14. Всъщност в точки 35 и 36 от това решение Съдът е приел, че „правилата, свързани със съществуването и функционирането на монопола, следва да се разглеждат с оглед на разпоредбите на член [31 ЕО], които намират специфично приложение към упражняването от държавен монопол с търговски характер на неговите изключителни права“⁶, докато „въздействието върху търговията в рамките на Общността, оказвано от другите разпоредби на националното законодателство, които могат да се разглеждат отделно от функционирането на монопола, въпреки че имат въздействие върху същия, следва да се преценява с оглед на член [28 ЕО]“⁷.

15. В съответствие с определението от 14 юни 2006 г. жалбоподателите по главното производство, Кралство Швеция, Република Финландия, Кралство Норвегия, Комисията на Европейските общности и Надзорният орган на ЕАСТ са изслушани в съдебното заседание от 19 септември 2006 г.

16. Трите встъпили в производството правителства по същество поддържат, че разглежданите в главното производство правила са неотделими от съществуването и функционирането на монопола за продажба на дребно на алкохол и следователно трябва да се разглеждат с оглед на член 31 ЕО съгласно критерия, изведен в посоченото по-горе Решение по дело *Franzén*.

6 – Точка 35.

7 – Точка 36.

17. По този начин те се присъединяват към предложението в посоченото по-горе заключение на генералния адвокат Tizzano за отговор на първия поставен от препращащата юрисдикция въпрос.

18. Като се позовават също на Решение по дело *Franzén*, жалбоподателите по главното производство, Комисията и Надзорният орган на ЕАСТ излагат доводи, които са напълно противоположни на защитаваните от встъпилите в производството правителства.

19. Те считат, че макар разглежданите правила да оказват въздействие върху монопола за продажба на дребно на алкохол, те все пак са отделими от неговото съществуване и функциониране и следователно трябва да се разглеждат в светлината на членове 28 ЕО и 30 ЕО. По същество тяхната позиция се основава на допускането, че само правилата, които намират специфично приложение към упражняването от държавен монопол с търговски характер на неговите изключителни права, са неотделими от този монопол. Според тези страни настоящият случай не е такъв. Надзорният орган на ЕАСТ добавя, от една страна, че член 31 ЕО трябва да се тълкува стриктно, а от друга страна, че специфичната функция на монопола се смесва с обхвата на неговите изключителни права.

20. В рамките на настоящото заключение ще съсредоточа своето внимание върху няколко въпроса, развити от страните, представили становища в съдебното заседание от 19 септември 2006 г., в отговор на първия въпрос на препращащата юрисдикция.

21. Както ще бъде пояснено по-нататък при прегледа на този въпрос, моята преценка следва същите линии като тази, която е изложена като основно съображение от генералния адвокат Tizzano в посоченото по-горе негово заключение.

22. При все това аз считам, че е необходимо да представя също няколко съображения относно отговора, който следва да се даде на втория въпрос на препращащата юрисдикция, доколкото моят подход се различава в някои отношения от изложеното по този въпрос в заключението на генералния адвокат Tizzano по настоящото дело.

23. Предвид отговора, който предлагам да се даде на първите два въпроса, според мен не е необходимо да се разглеждат третият и четвъртият въпрос относно тълкуването на членове 28 ЕО и 30 ЕО, които са поставени от препращащата юрисдикция само при условията на евентуалност.

II — Правен анализ

A — По първия преюдициален въпрос

24. С първия си въпрос преpraщaщата юрисдикция иска да се установи дали „забраната на посочения [в акта за препращане] личен внос може да се счита за част от начина на функциониране на монопола за продажба на дребно и по тази причина следва ли да се счита, че тя не е забранена от член 28 ЕО и може да се преценява единствено с оглед на член 31 ЕО“.

1. По тълкуването на член 31 ЕО

25. В своето устно становище Надзорният орган на ЕАСТ твърди, че като *lex specialis*, който дерогира разпоредбите на член 28 ЕО, член 31 ЕО трябва на това основание да се тълкува стеснително. Като се позовава на точка 35 от посоченото по-горе Решение по дело *Franzén*, той стига до извода, че член 31 ЕО се прилага само за национални разпоредби, които намират специфично приложение към упражняването от монопол с търговски характер на неговите изключителни права, като становището му се поддържа от жалбоподателите по главното производство и от Комисията. Всъщност според Надзорният орган на ЕАСТ специфичната функция на монопола се смесвала с обхвата на неговите изключителни права.

26. На мен ми изглежда, че тази позиция произтича от частично тълкуване на практиката на Съда.

27. На първо място, дори ако член 31 ЕО би могъл да се определи като *lex specialis*⁸, който цели да приведе в съответствие съществуващите държавни монополи с търговски характер, тази класификация не води до задължение за стеснително тълкуване на тези разпоредби.

28. Всъщност Съдът многократно е припомнял, че член 31 ЕО цели да гарантира спазването на основното правило за свободно движение на стоки в целия общ пазар, в случай че в една или друга държава-членка определени стоки са подчинени на монопол с търговски характер⁹. Но Съдът пояснява също, че член 31 ЕО има за цел да съгласува с изискванията за създаването и функционирането на общия пазар възможността държавите-членки да оставят в действие определени монополи с търговски характер като инструменти за постигането на цели от обществен интерес¹⁰. Следователно не става дума за разпоредба, която дерогира свободното

8 – Вж. в този смисъл Решение от 17 февруари 1976 г. по дело *Miritz* (91/75, Recueil, стр. 217, точка 5) и Решение от 20 февруари 1979 г. по дело *Rewe-Zentral*, известно като „*Cassis de Dijon*“ (120/78, Recueil, стр. 649, точка 7).

9 – Вж. по-специално Решение от 14 декември 1995 г. по дело *Banchemo* (C-387/93, Recueil, стр. I-4663, точка 27) и Решение по дело *Franzén*, посочено по-горе, точка 37.

10 – Решение по дело *Franzén*, посочено по-горе (точка 39), и Решение от 31 май 2005 г. по дело *Hanner* (C-438/02, Recueil, стр. I-4551, точка 35).

движение на стоки, за разлика, например, от член 30 ЕО, по отношение на който принципът за стеснително тълкуване намира постоянно приложение.

29. Следователно, макар да е лесно да се приеме, че поради самата си цел член 31 ЕО има ограничено приложно поле, аз все пак не считам, че тези разпоредби трябва да се тълкуват стеснително.

30. На следващо място, смятам, че не може да се уважи доводът, който жалбоподателите по главното производство, Комисията и Надзорният орган на ЕАСТ основават на точка 35 от посоченото по-горе Решение по дело *Franzén*, че член 31 ЕО се прилага само за правилата, които са свързани със съществуването и функционирането на монопола и които намират специфично приложение към упражняването от последния на неговите изключителни права.

31. Както посочва генералният адвокат Tizzano в точка 38 от своето заключение по настоящото дело, от практиката на Съда е видно, че той поставя ударението върху дейности, които са „вътрешно присъщи на изпълнението на специфичната функция“ на съответния монопол¹¹. Нито

една от страните по настоящото дело пред Съда не поставя под въпрос тази съдебна практика.

32. Следва обаче да се отбележи, че практиката на Съда, включително точки 35 и 36 от посоченото по-горе Решение по дело *Franzén*, съдържа определена неяснота относно *точния обхват* на понятието „специфична функция“ на монопола. На мен ми се струва, че поради тази причина Надзорният орган на ЕАСТ предлага да се приеме, че специфичната функция на монопола се смесва с обхвата на неговите изключителни права.

33. Ако се разгледат някои решения на Съда, това тълкуване може да изглежда а priori убедително. Така в точка 7 от Решение по дело „*Cassis de Dijon*“¹², към което препраща точка 35 от посоченото по-горе Решение по дело *Franzén*, Съдът посочва, че член 31 ЕО „не е релевантен по отношение на националните разпоредби, които не се отнасят до изпълнението от монопола на неговата специфична функция, а именно, неговото изключително право [...]“.

34. При все това Съдът е приел също, че прилагането на член 31 ЕО „не се ограничава до внос и износ, които са пряк

11 – Вж. в тази връзка Решение от 13 март 1979 г. по дело *Reueux* (86/78, *Recueil*, стр. 897, точка 35), към което препраща точка 36 от посоченото по-горе Решение по дело *Franzén*, и Решение от 29 април 1982 г. по дело *Pabst & Richarz* (17/81, *Recueil*, стр. 1331, точка 23), които посочват, че „установените в член [31 ЕО] правила се отнасят само до [...] дейности, които са вътрешно присъщи на изпълнението на специфичната функция на съответния монопол, но са неотнормирани към националните разпоредби, които не са свързани с изпълнението на тази специфична функция“.

12 – Решение по дело „*Cassis de Dijon*“, посочено по-горе.

предмет на монопол, а обхваща всяка дейност, която е свързана със съществуването на монопола и която оказва въздействие върху търговията с определени стоки между държавите-членки [...]¹³.

35. Освен това Съдът е преценил от гледна точка на член 31 ЕО монопол с търговски характер, чиято специфична функция се изразява в предвиденото задължение за националните производители на определени алкохолни продукти да поддържат тяхното производство в рамките на годишните квоти, определени от публичните органи, и да доставят своята продукция само на монопола, с насрещно задължение за последния да изкупува посочените продукти на административно определени цени¹⁴. Така Съдът е разгледал национални правила, които са надхвърляли *stricto sensu* упражняването на изключителното право за закупуване на алкохол, предоставено на посочения монопол. Както подчертава генералният адвокат Tizzano в точки 41 и 42 от своето заключение по настоящото дело, Съдът възприема сходен подход в посоченото по-горе Решение по дело *Franzén*.

36. Обосновката, която изключва отъждествяването на специфичната функция на монопола с обхвата на неговите изключителни права, всъщност ми изглежда правилна. От една страна, възложената специфична функция на монопола се определя от държавите-членки

при запазване на контрола от страна на Съда, като изключителните права на този монопол представляват всъщност само средство за осъществяване на възложената му функция. От друга страна, ако специфичната функция на монопола се ограничаваше в крайна сметка до обхвата на неговите изключителни права, тази обосновка би се свела до трудноразбираема тавтология, състояща се в твърдението, че специфичната функция на монопола е самият монопол! В такъв случай би била неразбираема причината, поради която повече от тридесет години практиката на Съда поставя ударението върху понятието „специфична функция“, а не просто върху понятието за изключително/изключителни право/права.

37. Като следствие от това аз считам, че към правилата, по отношение на които се прилага член 31 ЕО, се включват всички разпоредби, които са свързани със съществуването и с функционирането на монопола за продажба на дребно на алкохол, тъй като са вътрешно присъщи на изпълнението на специфичната функция, която е възложена на монопола, включително разпоредбите, които не съответстват *stricto sensu* на обхвата на изключителното право, предоставено на този монопол.

38. Следователно трябва да се провери дали забраната на вноса на алкохолни напитки от физически лица за лична употреба отговаря на изложените в предходната точка от настоящото заключение критерии, а именно дали е вътрешно присъща на изпълнението на специфичната функция на монопола за продажба на дребно на алкохол, макар че не съответ-

13 – Решение от 16 декември 1970 г. по дело *Cinzano* (13/70, Recueil, стр. 1089, точка 5) и Решение по дело *Miritz*, посочено по-горе, точка 8.

14 – Решение от 13 март 1979 г. по дело *Peureux* (119/78, Recueil, стр. 975, точка 29).

ства *stricto sensu* на обхвата на изключителното право, предоставено на Systembolaget. Ако това е така, тази забрана ще е свързана със съществуването и с функционирането на посочения монопол и следователно ще попадне в приложното поле на член 31 ЕО.

2. По приложимостта на член 31 ЕО към разглежданото в главното производство положение

39. Глава 4 от Закона за алкохола урежда вноса на алкохолни напитки от физически лица за лична употреба. Тя посочва случаите, в които такъв внос е допустим, а именно внос за лична консумация от навършил 20-годишна възраст пътник, който е местно лице за Швеция. Извън ограничено допуснатите случаи вносът на алкохолни напитки от физически лица за лична употреба е забранен. По този начин забраната се отнася до дистанционни поръчки от шведски потребител без пътуване до друга държава-членка. При все това по отношение на алкохолните напитки, които не са включени в асортимента на Systembolaget, глава 5, член 5 от Закона за алкохола изисква при заявка от физическо лице това дружество да изпълни заявената поръчка, освен при наличие на сериозни основания за възражение.

40. Страните, които са представили становища в съдебното заседание на 19 септември 2006 г., обсъждат обхвата на въпросните правила.

41. Комисията счита, че разпоредбите на глава 4 от Закона за алкохола, които тя определя като „забраната за внос, наложена на физическите лица“, се отнасят до стадия преди продажбата на алкохол на дребно (която се извършва при режим на изключително право) и следователно не влизат в приложното поле на член 31 ЕО.

42. Надзорният орган на ЕАСТ твърди, че разглежданата правна уредба не цели да забрани вноса на алкохолни напитки от физически лица за лична употреба, а да уреди превоза на посочените напитки, внасяни от физическо лице, като последното може да ги пренесе само ако самото то се придвижва заедно с тези напитки. Според Надзорния орган на ЕАСТ, тъй като били отделими от съществуването и функционирането на монопола за продажба на дребно на алкохол, тези правила излизали извън приложното поле на член 31 ЕО. Изглежда, че жалбоподателите по главното производство по същество защитават сходна позиция. Освен това Надзорният орган на ЕАСТ основава своите доводи на Решение по дело *НОВ-vin* на Съда на ЕАСТ¹⁵.

43. За сметка на това шведското правителство, подкрепяно от другите две встъпили в производството правителства, твърди, че забраната на вноса на алкохолни напитки от физически лица за лична употреба представлява само една част от националните разпоредби, които

15 – Решение от 17 януари 2006 г., E-4/05, все още непубликувано в Сборника съдебна практика на Съда на ЕАСТ. Текстът на това решение е достъпен на уебсайта <http://eftacourt.lu/>.

уреждат дистанционната покупка на алкохол, които са включени в рамките на монополната система за продажба на дребно на алкохол.

44. Най-напред, на мен ми изглежда много ясно, че въпросните правила не представляват правна уредба на превоза на алкохолни напитки.

45. Ще припомня, че правомерността на съществуването на шведския монопол за продажба на дребно на алкохол не се оспорва от страните, които са представили становища в съдебното заседание. Тя се потвърждава от посоченото по-горе Решение по дело Franzén. Както отбелязва шведското правителство обаче, продажбата на алкохолни напитки в Швеция без консумация на място е канализирана през дистрибуторската мрежа на Systembolaget. Следователно Systembolaget е единственият посредник, който доставя алкохолни напитки на физически лица в Швеция¹⁶. Това означава също, че физическо лице, което желае да поръча алкохолни напитки в Швеция, задължително трябва да направи заявка за това на Systembolaget. Ако тези напитки са включени в асортимента на монопола за продажба на дребно на алкохол, физическото лице ще може да ги закупи направо в пунктовете за продажба на Systembolaget или ако е

необходимо, може да ги поръча от разстояние¹⁷. Ако тези напитки не са включени в асортимента на монопола за продажба на дребно на алкохол, намира приложение правилото на глава 5, член 5 от Закона за алкохола, което вече е прието за свързано с функционирането на монопола за продажба на дребно на алкохол в посоченото по-горе Решение по дело Franzén¹⁸.

46. Забраната на вноса на алкохолни напитки от физически лица за лична употреба, както е посочена в първия въпрос на препращащата юрисдикция, трябва да се разглежда в този контекст. Тя не цели да уреди стадия преди продажбата на дребно, както твърди Комисията, а има за цел да гарантира, че физическите лица няма да заобикалят избраната от Кралство Швеция система за канализиране на продажбата на алкохолни напитки, която е призната за съвместима с член 31 ЕО в посоченото по-горе Решение по дело Franzén, чрез поръчки от разстояние направо от производители в другите държави-членки.

47. Именно в този смисъл, както посочва генералният адвокат Tizzano в своето заключение по настоящото дело, задачата да се внесат поръчаните алкохолни напитки е вътрешно присъща на изпълнението на специфичната функция, възложена на Systembolaget от националния закон — функция, която се изразява в

16 – Обстоятелството, че освен собствената си мрежа от пунктове за продажба, Systembolaget делегира на пощенски бюра или на други лица конкретната дистрибуция на алкохолни напитки в някои слабо населени и отдалечени общини, е без значение. Във всички случаи Systembolaget остава единственият доставчик на алкохолни напитки за шведските потребители.

17 – Трябва да се отбележи освен това, че както уточнява шведското правителство, Systembolaget не продава алкохолните напитки чрез Интернет.

18 – Заключение на генералния адвокат Tizzano по настоящото дело (точка 41).

създаването на един-единствен и контролиран достъп до покупката на тези напитки¹⁹. Правилото относно вноса на алкохолни напитки от Systembolaget (глава 5, член 5 от Закона за алкохола), както и това за забраната на вноса от физически лица за лична употреба (глава 4 от Закона за алкохола) обаче се допълват и са неразделни, тъй като и двете целят да ограничат търсенето на алкохолни напитки от шведските потребители в системата на изключителното право за продажба на алкохол на дребно, контролирана от Systembolaget²⁰.

48. Несъмнено може да се възрази, както прави Надзорният орган на ЕАСТ, че шведското законодателство не забранява изрично на физическите лица да направят пряка поръчка от разстояние на шведски или чуждестранен производител или на шведски или чуждестранен дистрибутор по техен избор, по-специално чрез Интернет.

49. На мен ми се струва обаче, че такава забрана би била излишна. Всъщност, тъй като единственият начин за пускане на пазара, предвиден от Закона за алкохола, е продажбата на алкохолни напитки с посредничеството на монопола за продажба на дребно на алкохол, която при това се вписва в специфичната функция, възложена на този монопол, и се прилага независимо от произхода на стоките, не съществува никаква нужда от

изрична забрана на дистанционната покупка на алкохол от физически лица направо от други доставчици.

50. Освен това възражението на Комисията, че Systembolaget не обезпечавя превоза на алкохолни напитки, които са били поръчани и закупени от физическо лице направо от производителя, установен в друга държава-членка, изглежда също без особено значение.

51. Всъщност точно защото специфичната функция на монопола за продажба на дребно на алкохол е да канализира покупката на алкохолни напитки чрез създаването на единствен и контролиран достъп, както и защото Systembolaget със сигурност не е предприятие за превоз на стоки, то не може да превозва алкохолни напитки за сметка на физическо лице, което не се е обърнало към него, въпреки специфичната функция, която му е възложил националният законодател.

52. На следващо място, по отношение на довода от по-общ характер, който Надзорният орган извлича от посоченото по-горе Решение по дело НОВ-*vip* на Съда на ЕАСТ относно функционирането на исландски монопол за продажба на дребно на алкохол (ÁTVR), според мен той трябва да бъде отхвърлен.

19 – Вж. бележка под линия 18 (точка 42).

20 – Вж. бележка под линия 18 (точка 45).

53. Според Надзорния орган на ЕАСТ от горепосоченото решение произтича, че националната разпоредба била неделима от функционирането на монопола единствено ако се отнася пряко до този монопол. За сметка на това разпоредбите, които се отнасят до дейността на операторите и физическите лица в широк смисъл, били отделими от функционирането на този монопол и трябвало да се преценяват в светлината на член 28 ЕО.

54. Позволявам си да припомня, че по посоченото по-горе дело НОВ-vin Съдът на ЕАСТ е сезиран от исландска юрисдикция, която иска да се установи дали две търговски условия, наложени от исландския монопол за продажба на дребно на алкохол чрез едностранно решение и чрез договор, на които трябвало да отговарят палетите на неговите доставчици²¹, трябва да се разглеждат с оглед на член 11 от Споразумението за Европейско икономическо пространство (наричано по-нататък „Споразумение за ЕИП“), чието съдържание по същество е идентично с това на член 28 ЕО, или в светлината на член 16 от Споразумението за ЕИП, чието съдържание по същество е идентично с това на член 31 ЕО.

55. Като се основава на разграничението, извършено в точки 35 и 36 от посоченото

по-горе Решение по дело Franzén, Съдът на ЕАСТ приема, че в дадения случай определящият фактор, за да се разбере дали въпросните търговски условия са неделими от функционирането на исландския монопол за продажба на дребно на алкохол, е обстоятелството, че те се прилагат само за ÁTVR, а не и за други предприятия, които също стопанисват складове за търговската си дейност. Доколкото уреждат единствено договорните отношения на ÁTVR, въпросните търговски условия следователно са приети за неделими от функционирането на посочения монопол и са разгледани с оглед на член 16 от Споразумението за ЕИП²².

56. Аз съм убеден обаче, че би било прибързано да се правят общи изводи от разграничението, което прави Съдът на ЕАСТ в посоченото по-горе Решение по дело НОВ-vin. Всъщност тази юрисдикция посочва предпазливо, че изведената от нея разграничителната линия се използва „за конкретния случай“. С други думи, макар подзаконови или a fortiori търговски условия, които са наложени от самия монопол, както по делото, с което е бил сезиран Съдът на ЕАСТ, и които се прилагат само за монопола, наистина да могат да се смятат за неделими от неговото функциониране, не е задължително национални правила, които се отнасят до други оператори или до физически лица, да са делими от функционирането на този монопол. Позволявам си впрочем да отбележа, че в посочените в точка 35 от настоящото заклю-

21 – Всъщност от точка 4 от Решение по дело НОВ-vin, посочено по-горе, е видно, от една страна, че ÁTVR приема правилник („rule“) с общ характер относно покупката и продажбата на алкохолни напитки, съгласно който са определени условията, на които трябва да отговарят палетите, а от друга страна, че посочените условия са възпроизведени и в сключените от това предприятие договори с неговите доставчици на палети.

22 – Решение по дело НОВ-vin, посочено по-горе (точки 24–26).

чение дела Съдът е разгледал национални правила в светлината на член 31 ЕО, въпреки че тези правила не се отнасят пряко до съответния монопол. В крайна сметка, както вече посочих, според мен всичко зависи от специфичната функция, която националният закон възлага на въпросния монопол.

57. На последно място, според жалбоподателите по главното производство, Комисията и Надзорния орган на ЕАСТ обстоятелството, че във Финландия монополът за продажба на дребно на алкохол изпълнява своите функции независимо от сходна на разглежданата в настоящото дело забрана, показвало, че тази забрана е отделима от функционирането на монопола.

58. Този аргумент вече е отхвърлен от генералния адвокат Tizzano, който правилно подчертава, че тук не става въпрос да се прецени дали във всички случаи определен монопол може да функционира без тази забрана, а да се прецени дали предвидената забрана е вътрешно присъща на изпълнението на специфичната функция, която националният законодател е решил да възложи на този монопол²³.

59. За да развия в известна степен това предложение, без според мен да го изопачавам, считам, че установеният с Решение по дело *Franzén* критерий, а именно отделимостта на националните разпоредби от съществуването и функ-

ционирането на монопола за продажба на дребно на алкохол, трябва да насочи Съда към въпроса дали е налице основание за въпросната забрана, независимо от съществуването и от функционирането на шведския монопол за продажба на дребно на алкохол.

60. Всъщност да се допусне, че определено правило е „отделимо“ от съществуването и от функционирането на монопола за продажба на дребно на алкохол, според мен означава да се приеме, че това правило притежава самостоятелно основание за съществуване, независимо от съществуването и от функционирането на посочения монопол, при условие че е съвместимо с общостното право²⁴. Няма никакво основание обаче за съществуването на въпросната забрана без съществуването и функционирането на този монопол, тъй като, както посочих по-горе, тя е вътрешно присъща на изпълнението на специфичната функция, възложена от националният закон на шведския монопол за продажба на дребно на алкохол.

61. Предвид всички изложени по-горе съображения предлагам на Съда да отговори на първия преюдициален въпрос в смисъл, че забраната на вноса на алкохолни напитки от физически лица за лична употреба следва да се преценява с оглед на член 31 ЕО.

24 – Следва да се отбележи, че такава изглежда е била по същество и позицията на Комисията пред Съда на ЕАСТ по дело *NOB-vin*, посочено по-горе. Всъщност в точка 23 от решението е посочено, че „[...] the agent for the Commission suggested a test whereby a given measure should be deemed to fall under the ambit of Article 16 EEA in cases where it would not exist without the monopoly“.

23 – Посоченото по-горе заключение (точка 47).

Б — По втория преюдициален въпрос

62. С втория си въпрос преpraщaщата юрисдикция иска да се установи дали забраната на вноса на алкохолни напитки от физически лица за лична употреба е съвместима с предвидените в член 31 ЕО условия.

63. Ще припомня, че член 31 ЕО предвижда, че държавите-членки прогресивно привеждат в съответствие съществуващите държавни монополи с търговски характер, така че да се гарантира, че след приключване на преходния период няма да съществува дискриминация между гражданите на държавите-членки по отношение на условията, при които стоките се доставят и търгуват. По отношение на търговските монополи Съдът е приел, че „не се допускат монополи, които са уредени по такъв начин, че търговията със стоки, които произхождат от друга държава-членка, de jure или de facto е поставена в по-неблагоприятно положение в сравнение с националните стоки“²⁵. Освен това Съдът е посочил, че за да се провери дали определен търговски монопол е уреден по такъв начин, че да се изключи всяка дискриминация по смисъла на член 31, параграф 1 ЕО, трябва да се провери дали този монопол може да постави в по-неблагоприятно положение стоките с произход от други държави-членки или на практика поставя тези стоките в по-неблагоприятно положение²⁶.

64. Що се отнася до делото по главното производство, аз споделям напълно позицията на генералния адвокат Tizzano, когато той посочва, че в рамките на Закона за алкохола забраната на вноса на алкохолни напитки от физически лица за лична употреба *сама по себе* си не поставя в по-неблагоприятно положение стоките с произход от други държави-членки, а напротив, те се намират в същото положение като националните стоки. Всъщност, от една страна, както едните, така и другите могат да бъдат закупени от физически лица само в магазините и пунктовете за продажба на Systembolaget, а от друга страна, ако не са включени в предложения асортимент на Systembolage, и едните, и другите трябва да бъдат поръчани с посредничеството на това дружество в приложение на глава 5, член 5 от Закона за алкохола²⁷.

65. При все това, за разлика от генералния адвокат Tizzano, на мен ми изглежда, че тази преценка е достатъчна, за да се даде полезен отговор на преpraщaщата юрисдикция с оглед на обстоятелствата по главното производство.

66. Всъщност не трябва да се забравя, че жалбоподателите по главното производство са направили пряко поръчки от чуждестранен дистрибутор и от чуждестранен производител, без дори да направят опит да поискат от Systembolaget да извърши посочените поръчки, в нарушение на предвидените в глава 5, член 5 от Закона за алкохола условия.

25 – Решение по дело Franzén, посочено по-горе (точка 40), и Решение по дело Hannef, посочено по-горе (точка 36).

26 – Вж. в този смисъл Решение по дело Hannef, посочено по-горе (точки 37 и 38).

27 – Вж. в този смисъл посоченото по-горе заключение (точка 55).

67. Ето защо препращащата юрисдикция си задава въпроса за съвместимостта с член 31, параграф 1 ЕО на забраната на вноса на алкохолни напитки от физически лица за лична употреба във връзка със *самия принцип* на задължението да се направи поръчка от Systembolaget, за да се получат алкохолните напитки, които не са включени в асортимента на монопола за продажба на дребно.

68. За сметка на това препращащата юрисдикция не поставя пред Съда въпроса за съвместимостта на въпросната забрана с член 31, параграф 1 ЕО в хипотетичната ситуация, в която жалбоподателите действително са направили своите поръчки от Systembolaget и впоследствие са получили отказ от страна на последния поради „сериозни основания“ в приложение на глава 5, член 5 in fine от Закона за алкохола в неговата редакция, приложима към момента на настъпване на обстоятелствата по главното производство²⁸.

69. Освен това е безспорно, че Systembolaget никога не е използвало възможността за отказ поради „сериозни причини“ в приложение на глава 5, член 5 in fine от Закона за алкохола.

28 – Ще припомним, че считано от 1 януари 2005 г шведският законодател е премахнал възможността Systembolaget да отказва поради „сериозни основания“ заявленията му от физически лица поръчки за алкохолни напитки в приложение на глава 5, член 5 in fine от Закона за алкохола.

70. От това според мен следва, че забрана на вноса на алкохолни напитки от физически лица за лична употреба като предвидената от Закона за алкохола по принцип не противоречи на член 31 ЕО.

71. Независимо от изложеното по-горе, ако Съдът счете, че е сезиран и с въпроса дали въпросната забрана е съвместима с член 31, параграф 1 ЕО, доколкото тази забрана може да се прилага едновременно с отказа на Systembolaget да изпълни поръчките на физически лица за алкохолни напитки, които не са включени в асортимента на монопола за продажба на дребно на алкохол, поради „сериозни основания“ в приложение на глава 5, член 5 in fine от Закона за алкохола, той би следвало да отговори по следния начин: забрана като посочената в акта за препращане може да бъде съвместима с член 31, параграф 1 ЕО само ако не води до дискриминационно третиране de jure и de facto на стоките с произход от друга държава-членка. Препращащата юрисдикция трябва да провери дали случаят в делото по главното производство е такъв.

III — Заключение

72. С оглед на изложените по-горе съображения предлагам на Съда да отговори на поставените от Högsta domstolen въпроси по следния начин:

- „1) Забрана на вноса на алкохолни напитки от физически лица за лична употреба като предвидената в Закона за алкохола (alkohollag (1738:1994) от 16 декември 1994 г. трябва да се разглежда — в рамките на установената с този закон специфична система — като правило, което е вътрешно присъщо на съществуването и функционирането на монопол за продажба на дребно на алкохол. Като такова правило тя следва да се разглежда в светлината на член 31 ЕО.

- 2) В рамките на установената със Закона за алкохола специфична система забраната на вноса на алкохолни напитки от физически лица за лична употреба по принцип е съвместима с член 31, параграф 1 ЕО.

При все това, доколкото тази забрана може да се прилага едновременно с възможността на монопола за продажба на дребно на алкохол поради сериозни основания да възразява срещу поръчките на физически лица за алкохолни напитки, които не са включени в асортимента на посочения монопол, тази забрана може да бъде съвместима с член 31, параграф 1 ЕО само ако не води до дискриминационно третиране *de jure* и *de facto* на стоките с произход от друга държава-членка. Препращащата юрисдикция трябва да провери дали случаят в делото по главното производство е такъв.“